

۲۲۷۱۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق جزایی عمومی

جلد اول

تألیف:

جواد اعظمی زاده

طالب نوروزی

سرشناسه	اعظمی زاده، جواد ۱۳۶۵ -
عنوان قرارداد	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	حقوق جزایی عمومی / تألیف جواد اعظمی زاده.
مشخصات نشر	تهران: اندیشه سبز نوین: اندیشه عصر ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۳۲۵ ص.
شابک	978-622-6302-90-6
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	حقوق جزا -- ایران
موضوع	Criminal law -- Iran
موضوع	حقوق جزا -- ایران -- تفسیر و استنباط
موضوع	Criminal law -- Iran -- Interpretation and construction
رده بندی کنگره	KMH38۰۰
رده بندی دیویی	۳۲۵/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۷۱۹۹۰



نام کتاب : حقوق جزایی عمومی (جلد اول)
 مؤلف : جواد اعظمی زاده - طالب نوروزی
 ناشر : اندیشه سبز نوین
 ناظر فنی : ابراهیم مشعوف
 شمارگان : ۸۵۰ جلد
 نوبت چاپ : اول - سال ۱۴۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۰۲-۹۰-۶
 قیمت : ۱۲۰۰۰۰ تومان

آدرس مرکز نشر و پخش: اندیشه سبز نوین

تهران - میدان انقلاب - خیابان انقلاب - خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت)

ساختمان اردیبهشت - پلاک ۷۱ - طبقه اول - واحد یک - (مشعوف)

تلفن: ۶۶۴۶۳۵۱۸ دورنویس: ۶۶۹۷۳۲۷۸

ص.پ: ۱۷۱۵ - ۱۳۱۴۵

تلگرام و واتساپ: ۰۹۳۸۴۲۸۹۱۸۶ - www.sabzlaw.ir

@ANDISHEHSABZENOVIN

ANDISHEHSABZENOVIN

۹	پیشگفتار
	بخش اول: جرم
۱۹	تعریف جرم
۲۲	جرائم انتظامی (تخلفات انضباطی)
۲۳	گفتار اول: پدیده جنایی و علل آن
۲۴	تحلیل تعریف قانونی پدیده جنایی
۲۴	الف) پدیده جنایی، مفهوم مجرد قانونی
۲۹	ب) پدیده جنایی، واقعیت انسانی و اجتماعی
۳۱	تحلیل بیش واقع گرایانه از پدیده جنایی
۳۱	واقعیت انسانی
۳۲	علل پدیده جنایی
۳۲	عوامل برونی بزهکار
۳۳	عوامل درونی بزهکاری
۳۳	آثار مربوط به وجود پدیده جنایی
۳۴	آثار بینش واقع گرایانه از پدیده جنایی
۳۴	آثار مربوط به مبارزه با پدیده جنایی
۳۵	نتیجه گیری درباره پدیده جنایی
۳۷	گفتار دوم: واکنش اجتماعی علیه پدیده جنایی
۳۷	الف) جنبه های قانونی واکنش اجتماعی
۳۷	تعیین قانونی بزهکاری، وضع جرایم و مراتب آن
۳۹	صورت های مبارزه علیه بزهکاری و تنوع تدابیر سیاست جنایی
۳۹	تدابیر پیشگیرنده
۴۰	تدابیر سرکوبنده
۴۱	جهت گیری تدابیر سرکوبنده، هدف های مبارزه با بزهکاری
۴۱	هدف اخلاقی
۴۲	هدف سودمندی
۴۳	ب) جنبه های علمی واکنش اجتماعی

۴۳	جایگاه حقوق کیفری
۴۴	رابطه حقوق کیفری با دیگر رشته‌های حقوق
۴۴	رابطه حقوق کیفری با حقوق اداری
۴۵	رابطه حقوق کیفری با حقوق بین‌الملل عمومی
۴۶	رابطه حقوق کیفری با رشته‌های حقوق خصوصی
۵۱	محتوای حقوق کیفری و موضوع‌های مختلف احکام آن
۵۱	حقوق کیفری عمومی
۵۲	حقوق کیفری اختصاصی
۵۳	آیین دادرسی کیفری
۵۴	علم اجرای احکام کیفری (کیفرشناسی)
۵۶	جرم‌شناسی
۵۹	رابطه جرم‌شناسی و حقوق کیفری
۶۱	گفتار سوم: تحول واکنش اجتماعی علیه پدیده جنایی
۶۳	الف) دوران نخستین تحول نهادهای حقوق کیفری
۶۳	۱. دوره انتقام جویی و جنگ‌های خصوصی
۶۵	۲. دوره دادگستری خصوصی
۶۷	۳. دوره دادگستری عمومی
۶۸	ب) تحول حقوق کیفری در پرتو اندیشه‌های دیرین
۶۸	۱. مکتب اسلام
۷۴	۲. مکتب عدالت مطلق
۸۴	۳. مکتب اصالت سودمندی
۹۱	۴. مکتب نئوکلاسیک
۹۵	پ) تحول حقوق کیفری در پرتو اندیشه‌های معاصر
۹۵	۱. مکتب اصالت تحصیل
۱۰۳	۲. مکتب اصالت عمل
۱۰۸	۳. مکتب دفاع اجتماعی جدید
۱۱۵	۴. پسا دفاع اجتماعی جدید

بخش دوم: بزه و بزهکاری

۱۲۵	جرم کیفری و جرم مدنی
۱۲۶	جرم کیفری و جرم انتظامی
۱۲۸	فصل اول: عناصر تشکیل‌دهنده جرم

۱۲۹	گفتار نخست: عنصر قانونی
۱۲۹	الف) لزوم عنصر قانونی
۱۲۹	اصل قانونی بر دین جرم و مجازات
۱۳۱	مبانی لزوم قانونی بودن
۱۳۲	۱. مفهوم عنصر قانونی
۱۴۵	۲. کاربرد اصل قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها
۱۵۰	۳. نتایج اصل قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها
۱۷۴	ب) زوال عنصر قانونی: اسباب اباحه
۱۷۵	۱. اضطراب
۱۸۲	۲. حکم قانون و امر آمر قانونی
۱۹۳	۳. رضایت مجنی‌علیه
۲۰۱	۴. دفاع مشروع
۲۱۲	گفتار دوم: عنصر مادی
۲۱۳	الف) ماهیت رفتار مادی
۲۱۳	۱. رفتار
۲۱۵	۲. حالت
۲۱۶	ب) دوام رفتار مادی
۲۱۷	۱. از حیث مدت مرور زمان تعقیب
۲۱۷	۲. از حیث تأثیر قانون جدید
۲۱۷	۳. از حیث صلاحیت دادگاه
۲۱۸	۴. از حیث اعتبار امر مختوم
۲۱۸	پ) شمار رفتار مادی
۲۱۹	۱. تأثیر مرور زمان
۲۱۹	۲. تعیین دادگاه صلاحیتدار
۲۱۹	۳. تأثیر قانون جدید
۲۱۹	ت) نتیجه رفتار مادی
۲۲۱	۱. شروع به جرم (مقید)
۲۲۲	۲. شروع به جرم (مطلق)
۲۲۳	۳. مجازات شروع به جرم، جرم محال و جرم عقیم
۲۳۶	گفتار سوم: عنصر روانی
۲۳۷	الف) عمد

۲۳۸	۱. آگاهی
۲۳۹	۲. اراده
۲۴۱	۳. شروط تحقق عمد
۲۴۳	۴. عمد و انگیزه
۲۴۵	۵. چگونگی و درجات جرم
۲۴۸	ب) تقصیر کیفری
۲۵۰	۱. اقسام تقصیر
۲۵۳	۲. تمایز میان تقصیر کیفری و تقصیر خلاقی
۲۵۵	۳. رابطه علیت

بخش سوم: مواد جزای عمومی ۱

۲۶۱	بخش اول - مواد عمومی
۲۶۱	فصل اول - تعاریف
۲۶۱	فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان
۲۶۳	فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان
۲۶۴	فصل چهارم - قانونی بودن جرائم، مجازات‌ها و تدبیر کیفری
۲۶۴	بخش دوم - مجازات‌ها
۲۶۴	فصل اول - مجازات‌های اصلی
۲۶۹	فصل دوم - مجازات‌های تکمیلی و تبعی
۲۷۲	فصل سوم - نحوه تعیین و اعمال مجازات‌ها
۲۷۴	فصل چهارم - تخفیف مجازات و تعلیق از آن
۲۷۵	فصل پنجم - تعویق صدور حکم
۲۷۷	فصل ششم - تعلیق اجرای مجازات
۲۷۹	فصل هفتم - نظام نیمه آزادی
۲۷۹	فصل هشتم - نظام آزادی مشروط
۲۸۱	فصل نهم - مجازات‌های جایگزین حبس
۲۸۳	بخش چهارم: نکات مهم حقوق جزای عمومی ۱
۳۱۱	نمونه سؤالات مربوط به جلد نخست
۳۱۷	پاسخنامه

کتابی که استادان والا گهر و دانشجویان فرهیخته پیش رو دارد حاصل مطالعات سالهای متمادی کتابهای دکترین حقوق کیفری الخصوص دکتر اردبیلی است که با توجه به نیاز دانشجویان دوره کارشناسی و پرسشهای متداولی که در این ایام برای دانشجویان محترم مطرح بوده، تالیف شده و در تصنیف آن همواره سوالات آزمون درس مربوط، دوره کارشناسی دانشگاههای دولتی، آزاد اسلامی، پیام نور، علمی کاربردی و موسسات غیرانتفاعی ملاحظ نظر قرار گرفته است. پرهیز از ورود به مباحثی که اهمیت برای دانشجویان دوره کارشناسی دارد و اجتناب از تطویل کلام حدود و ثغوری بودند که نگارنده سعی در رعایت آن داشته است. در طول فصول و مباحث این مختصر، گاه نگارنده نقد مواد قانونی را لازم دیده و هر کجا که این امر اجتنابناپذیر بود سعی شده با استدلال منطقی و حقوقی کاستیها و موارد ابهام گوشزد و در ضمن راهکارهای علمی و حقوقی پیشنهاد شود.

حقوق جزای عمومی ۱. جرم، جرایم، عناصر جرم

از یک سو، موضوعهای سنتی حقوق جزا عبارتند از: جرم، مجرم و پاسخ به آنها، و از سوی دیگر، بر اساس سرفصل دروس مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، موضوع درس حقوق جزای عمومی (۱) «جرم» است. در این بخش در مقام بررسی چیستی جرم از دید حقوقی هستیم و می خواهیم ببینیم از این دید منظور از جرم چیست؟ چه ارکان، اجزا و شرایطی برای تحقق آن لازم است؟ و چه اقسامی دارد؟ در نظامهای حقوقی نوشته که منبع اصلی آنها قانون است، جرم در چهارچوب اصل قانونی بودن جرم و مجازات تعریف می شود. در این راستا، روشن ساختن مفهوم اصل قانونی بودن جرم و مجازات نیز ضرورت دارد و چیستی این اصل پرسش دیگری است که در این بخش باید پاسخ داده شود. از دید حقوقی، جرم رفتاری است برخاسته از اراده انسان که با سه ویژگی: سرزنش پذیری، ممنوعیت و قابلیت مجازات همراه باشد. هر یک از این ویژگیها، بازگو کننده رکنی از ارکان جرم است؛ رفتار هسته مرکزی رکن مادی است، ارادی بودن رفتار نشانگر رکن معنوی است، سرزنش پذیری بر ناروایی و نادرستی جرم دلالت دارد و ممنوعیت و مجازات داشتن اشاره به رکن قانونی دارد. بر این پایه، هر جرمی باید دارای سه رکن باشد: رکن قانونی، رکن مادی و رکن معنوی. رکن قانونی به پیروی از اصل قانونی بودن جرم و مجازات استوار می شود و اصل قانونی بودن جرم و مجازات معیار نخستینی است که در

پرتو آن قانون‌گذار مکلف به تعریف جرم و تعیین مجازات برای آن می‌گردد.

بدین ترتیب برای پی بردن به مفهوم و ارکان جرم نخست باید از «جرم و اصل قانونی بودن آن» گفتگو شود و پس از آن، باید ارکان سه‌گانه قانونی، مادی و معنوی بررسی گردد و شناسایی اقسام و گونه‌های جرم موضوع پایانی این دوره آموزشی خواهد بود. از این رو، در این بخش به ترتیب از این موضوع‌ها گفتگو خواهد شد: جرم و اصل قانونی بودن آن (فصل نخست)، رکن قانونی (فصل دو)، رکن مادی (فصل سه)، رکن معنوی/روانی (فصل چهار) و طبقه‌بندی جرایم (فصل پنج).

مباحثی همچون: تعریف جرم، جرائم و عوامل جرم‌زا، ارتباط حقوق کیفری با حقوق خصوصی و عمومی، ۳ عنصر جرم، تفاوت جرم کیفری و مدنی، جرم مستمر، جرم به عادت، موانع مسئولیت کیفری، دفاع مشروع، انواع تجاوز، به‌همراه مواد قانونی.

مفهوم حقوق و حقوق جزا

حقوق جزای عمومی زیر مجموعه‌ی حقوق جزا است. حقوق جزا معادل حقوق کیفری و جنایی است.

حقوق، مجموعه مقرراتی است که بر زندگی اجتماعی انسان حاکم است، دانشی است که به تحلیل قواعد حقوقی می‌پردازد، جمع حق است.

حق در لغت به معنی پایدار، پدیدآورنده، راست، واجب، عدل، سهم معین هر کس، خدا، شایسته‌ی مرگ، برابری است.

حق در اصطلاح حقوقی به معنای امتیاز و توانایی است، حقوق به معنایی مجموعه مقررات است برای هر کس در مقابل دیگران مقرراتی می‌سازد. در این معنا حق دارا گونه‌های مختلفی است که شامل حق:

طبیعی / خصوصی / سیاسی / شخصی / عمومی / مشترک / مالی / غیر مالی / عینی / تبعی / سکنی / رقیبی / عمری / ارتفاق / رهن / حبس / منجز / معلق / موجد / حق الناس / حق الله

وقتی می‌گوییم حقوق جزا یعنی حقوقی که فقط مربوط به مجازات است. وقتی می‌گوییم حقوق جنایی یعنی حقوق که مربوط به جرم و جنایت است.

موضوعات حقوق جزا عبارتند از جرم - مجازات - سایر واکنش‌ها - مجرم - چگونه تعقیب - نحوه محاکمه (دادرسی) چگونگی برخورد نهایی با مجرم - اهداف.